

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โลกในปัจจุบันเป็นยุคโลกาภิวัตน์ที่มีความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพจึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่ง โดยต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อทำให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้เป็นคนที่มีรู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเองและสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดอย่างชัดเจนถึงความมุ่งหมายและหลักการของการจัดการศึกษาที่ต้องมุ่งเน้นคุณภาพและมาตรฐาน โดยกำหนดรายละเอียดไว้ในหมวด 6 ว่าด้วยมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ให้เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชนเป็นประจำทุกปี เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรมหาชน เพื่อให้มีการตรวจสอบคุณภาพของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องได้รับการประเมินอย่างน้อย 1 ครั้งในทุกระยะ 5 ปี ทั้งนี้ การประเมินคุณภาพภายนอกรอบแรกสำหรับสถานศึกษาทุกแห่งจะต้องดำเนินการภายใน 6 ปี นับตั้งแต่วันที่พระราชบัญญัติมีผลบังคับใช้ คือ ภายในเดือนสิงหาคม 2548 (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2546 : บทนำ)

จะเห็นได้ว่า ในหมวดที่ 6 นี้กำหนดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาก่อนจึงจะทำการประกันคุณภาพภายนอก ซึ่งการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สถานศึกษาทุกแห่งจะต้องนำไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเจตนารมณ์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็น

การสร้างเชื่อมั่นแก่พ่อแม่และประชาชนว่าลูกหลานจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ การประเมินตนเอง ก็เหมือนกับการส่องกระจกดูตนเองเช่นเดียวกับที่สถานศึกษาที่ใช้กระจกส่องตน ส่องงาน และส่องศิษย์ ย่อมจะช่วยให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น (กุลภรณ์ สะแกทอง. 2545 : 66) กระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้านผู้ที่เป็นสถาปนิก คือ ครูและผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายใน จะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดี และจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมาย โดยช่วยกันคิด วางแผน (Plan) ช่วยกันทำ (Do) ช่วยกันตรวจสอบ (Check) และปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง (Action) เพื่อพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นตลอดเวลาโดยร่วมกันทำงานเป็นทีม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 9)

การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเป็นสิ่งที่สถานศึกษาต้องดำเนินการตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 หมวดที่ 6 เพื่อเป็นสิ่งประกันว่าการจัดการศึกษาของโรงเรียนจะส่งผลให้นักเรียนมีคุณภาพตามที่กล่าวไว้ในหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 คือ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีศักยภาพพร้อมที่จะแข่งขันและร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ในเวทีโลก นอกจากนี้ยังสามารถดำรงชีวิตในฐานะพลเมืองดีของสังคมได้ โดยกระบวนการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาจะต้องดำเนินการ ไปอย่างสอดคล้องกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งเป็นการจัดการระบบการทำงานให้มีคุณภาพเป็นที่ยอมรับได้ของสังคม โดยที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาทั้งผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียน ผู้ปกครอง ประชาชนในชุมชนและหน่วยงานระดับสูงกว่าสถานศึกษา มีความพึงพอใจ และผลการปฏิบัติงานดังกล่าวสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับชาติ และ มาตรฐานตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย เรื่องระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีกระบวนการในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ได้แก่ การจัดระบบบริหารและสารสนเทศ การพัฒนามาตรฐานการศึกษา การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การประเมินคุณภาพการศึกษา การรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปี และการผุดงระบบการประกันคุณภาพการศึกษา กระบวนการดังกล่าวนี้เป็นกระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง อย่างเป็นระบบและเกิดความร่วมมือของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ที่เกิดจากการเรียนรู้ร่วมกันของบุคลากร (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา. 2544 : 1-2)

แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ธรรมนูญโรงเรียน) หมายถึง แผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเอกสารที่แสดงเป้าหมายความสำเร็จ ศักยภาพ และ

ความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด (กรมสามัญศึกษา. 2544 : 4)

การประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาโดยผู้ประเมินภายนอกที่ได้รับ การรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น หลักการของการประเมินคุณภาพภายนอก คือ การประเมินเพื่อการพัฒนา ยึดหลักความเที่ยงตรง โปร่งใส มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่หลากหลายในการปฏิบัติ เป็นการส่งเสริมและประสานงานในลักษณะกัลยาณมิตร และการมีส่วนร่วมจากผู้เกี่ยวข้อง การประเมินคุณภาพภายนอกมีความสำคัญและมีความหมายต่อสถานศึกษา หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน คือ ส่งเสริมให้สถานศึกษาพัฒนาเข้าสู่เกณฑ์ มาตรฐานและพัฒนาตนเองให้เต็มศักยภาพ สร้างความมั่นใจให้ผู้รับบริการเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุเป้าหมาย เป็นข้อมูลในการกำหนดนโยบายของการศึกษาและการจัดสรรงบประมาณเพื่อการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. 2546 : 3 – 5)

การศึกษาการเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอกในโรงเรียน ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอโพธิ์พิสัย จังหวัดหนองคาย (มานิตย์ สนิทบรรเลง. 2545 : บทคัดย่อ) ผลการศึกษาพบว่า ระดับการเตรียมตัวของโรงเรียนเพื่อรองรับการประเมินภายนอก รายด้านและโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ผลการเปรียบเทียบระดับการเตรียมตัวของโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีการเตรียมตัวเพื่อรองรับการประเมินภายนอก โดยรวมไม่แตกต่างกัน การเตรียมตัวด้านการเตรียมเอกสาร หลักฐาน แบบรายงานผล มีการเตรียมตัวแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการเตรียมบุคลากรและด้านการสร้างความเข้าใจไม่แตกต่างกัน

จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 65 โรงเรียน ผลการนิเทศ กำกับ ติดตามโรงเรียนแกนนำปฏิรูปการศึกษา ปีการศึกษา 2545 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 10 พบว่า จังหวัดร้อยเอ็ดมีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาเพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอกมีระดับคุณภาพรวมเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ แบ่งออกเป็นรายโรงเรียนได้ดังนี้ โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับเริ่มต้น จำนวน 1 โรงเรียนคิดเป็น

ร้อยละ 1.54 โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับพอใช้ จำนวน 32 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 49.23 โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับดี จำนวน 29 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 44.62 โรงเรียนที่มีระดับคุณภาพเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก จำนวน 3 โรงเรียนคิดเป็นร้อยละ 4.61 ซึ่งเป็นระดับคุณภาพที่ยังไม่น่าพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ (กรมสามัญศึกษา. 2545 : 10 – 13) จากผลการประเมินคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ทำให้ทราบว่า การดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ของแต่ละโรงเรียนยังมีความแตกต่างกันมาก หลายโรงเรียนมีความก้าวหน้า แต่หลายโรงเรียนอยู่ในขั้นกำลังดำเนินการ

ในปีการศึกษา 2545 จังหวัดร้อยเอ็ด มีโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 ได้ขอรับการประเมินภายนอก จำนวน 7 โรงเรียน จากทั้งหมด 65 โรงเรียน (สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดร้อยเอ็ด. 2545) ซึ่งแสดงให้เห็นว่ามีโรงเรียนที่ยังไม่ขอรับการประเมินภายนอก ถึง 58 โรงเรียน คิดเป็น 86.15 % ซึ่งสูงมาก จึงน่าจะเป็นปัญหาในการปฏิบัติงาน

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรก ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ที่ยังไม่ขอรับการประเมินภายนอก ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา ตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย เรื่องระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 โดยผู้วิจัยได้เลือกกระบวนการในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา 3 ด้าน ได้แก่ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ และมาตรฐานด้านปัจจัย เพื่อพร้อมรับการประเมินจากองค์กรภายนอกต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวม และรายด้าน

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด จำนวนตามสถานภาพของผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา โดยภาพรวม และรายด้าน

สมมติฐานของการวิจัย

1. การเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรกของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด โดยภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับน้อย

2. ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา มีความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรก แตกต่างกัน ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอกครั้งแรกตามมาตรฐานการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 ข้อ 3 และ ข้อ 6 ดังนี้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1. 2546)

1. การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา (ธรรมนูญโรงเรียน)
2. การประเมินคุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษา 3 ด้าน ที่ สกศ. ใช้เป็นกรอบในการประเมินภายนอกครั้งแรก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่
 - 2.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน
 - 2.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ
 - 2.3 มาตรฐานด้านปัจจัย

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา ของโรงเรียนที่

เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2546
จำนวน 348 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้จากการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 44) ของโรงเรียนที่ยังไม่ขอรับการประเมินภายนอก จำนวน 58 โรงเรียน ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.2.1 ผู้บริหาร	จำนวน 58 คน
1.2.2 ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา	จำนวน 58 คน
1.2.3 ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 58 คน
1.2.4 ผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา	จำนวน 58 คน
รวมทั้งสิ้น	232 คน

2. ตัวแปรศึกษา

2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

2.1.1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกเป็น

- 1) ผู้บริหาร
- 2) ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา
- 3) ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา
- 3) ผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา

2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ระดับการเตรียมความพร้อมเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

รอบแรก ตามมาตรฐานการศึกษาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ตามระบบหลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษา ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2546 จำนวน 2 ข้อ ดังนี้ (สำนักเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2546)

2.2.1 การจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา

2.2.2 การประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษาที่ สกศ. ใช้เป็น

กรอบในการประเมินภายนอก 3 ด้าน คือ

- 1) มาตรฐานด้านผู้เรียน
- 2) มาตรฐานด้านกระบวนการ
- 3) มาตรฐานด้านปัจจัย

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น
2. การประเมินคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผล และการติดตามการตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา
3. มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริม และกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา
4. ตัวชี้วัดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่บ่งบอกถึงความสำเร็จตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา
5. การเตรียมความพร้อม หมายถึง ระดับการดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพการศึกษา ตามมาตรฐานการศึกษา 3 ด้าน คือ มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านกระบวนการ มาตรฐานด้านปัจจัย
6. มาตรฐานด้านผู้เรียน หมายถึง คุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียนที่เป็นผลผลิตของหลักสูตร
7. มาตรฐานด้านกระบวนการ หมายถึง คุณภาพของระบบ วิธีการ และเทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ
8. มาตรฐานด้านปัจจัย หมายถึง คุณภาพของคน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องมีต้องใช้ เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ
9. แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา (ธรรมนูญโรงเรียน) หมายถึง แผนแม่บทในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นเอกสารที่แสดงเป้าหมายความสำเร็จ ศักยภาพ และความสามารถในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อตกลงร่วมกันระหว่างคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา และบุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลสำเร็จ ตามเป้าหมายในระยะเวลาที่กำหนด

10. สถานภาพ หมายถึง สถานภาพของบุคคลที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา

11. ผู้บริหาร หมายถึง ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รวมทั้งผู้รักษาการ ในตำแหน่งดังกล่าว

12. ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง ครูผู้รับผิดชอบงานประกันคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ร้อยเอ็ด

13. ครูในคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ครูที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาร้อยเอ็ด

14. ผู้ปกครองนักเรียนในคณะกรรมการสถานศึกษา หมายถึง ผู้ปกครองนักเรียนตาม ทะเบียนนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษานั้น ที่เป็นกรรมการในคณะกรรมการสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน ของโรงเรียนที่เปิดทำการสอนในช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มหาวิทยาลัราชภัฏมหาสารคาม ร้อยเอ็ด

15. โรงเรียนที่เปิดสอนในช่วงชั้นที่ 4 หมายถึง โรงเรียนที่เปิดทำการสอนชั้นมัธยม ศึกษา ปีที่ 4 - 6 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด ปีการศึกษา 2546 เฉพาะโรงเรียนที่ ยังไม่ขอรับการประเมินภายนอก

16. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด หมายถึง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1, 2 และ 3

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

เพื่อเป็นข้อเสนอแนะสำหรับโรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการวางแผน ควบคุม นิเทศ ติดตาม และส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองให้พร้อมที่จะรองรับมาตรฐานคุณภาพจากการประเมินภายนอก